

Előzetési feltételek
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve:

Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:

□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitólár sora 20 kr.

KÖZÉRTÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda

kiadóhivatal:

Nagyenyedi Könyv-
nyomda és Papírnar-
szár Részvénytársaság
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

„Meddő ülészak.“

A politikai láthatáron a legkisebb bo-
rulat sem mutatkozik; az országgyűlés
szünetelésével a belpolitika terén is tel-
jes csend állt be. Ámde vannak jó-
akaratu törekvések, amelyek nem tűr-
hetik, hogy a közvélemény is nyuga-
lomnak örvendjen s némi pihenést en-
gedjen meg magának. Ezért bőven gon-
doskodnak róla, hogy a kedélyeket
nyugtalanítsák.

Ezek mindent fekete szemüvegen át
néznek és így ítélnék elevenek és hol-
tak felett. Így mondtak ítéletet az or-
szággyűlés működése felett is.

Ítéletük természetesen homlokegyenest
ellenkezik a valósággal. Pártszünetedély
sugalmazta azt és csak a tömeg elfo-
gultságára van az számítva, de a nem-
zet elfogulatlan elemeit semmi irány-
ban sem képes izgatni. A belátás
hiányán alapul ez az ítélet és igaz
értéke szerint kell vele elbánni.

A szabadságát élvező parlament ellen
emelt vád ugy hangzik, hogy a lefolyt
ülésszak terméketlen volt. Hogy az
országgyűlés mit sem volt képes al-
kotni.

Vizsgáljuk meg az állítás helyes vol-

tát és vizsgálódásunkban ne vezessen
bennünket sem politikai szenvedély, sem
elnézó bíralat, hanem elfogulatlanúság és
az igazság.

Mindenek előtt ki kell emelnünk, hogy
az országgyűlés eszelekvőképessége hosz-
szu időre le volt kötve a kormány ha-
talmi körén kívül álló különféle okok
által.

Az Ausztriában kitört politikai zava-
rok a magyar parlamentet is megaka-
dályozták nagy reformműködésében és
a legfontosabb törvényjavaslatok nagy
számának, melyek már készen voltak,
levéltárba kellett vándorolnia, ahol a
feltámadását várja.

Az ellenzék obstrukciója majdnem
három hónapot vett igénybe a parla-
ment munkaidejéből és így az egész
ülésszaktól a tulajdonképeni munkára
alig maradt több négy hónapnál. Eme
négy-öt hónap alatt — mint már kimu-
tattuk — 38 törvényjavaslatot tárgyalt le
és fogadott el az országgyűlés, ami egy
alapjaiban megintgatott parlamenttől bi-
zonyára igen értékes dolog s amit ter-
méketlenségnek semmi esetre sem lehet
mondani.

Nincs egyetlen egy tér, melyet a
kormány elhanyagolt volna. A közigaz-

gatás, egészségügy, kereskedelem, me-
zőgazdaság, pénzügyek, közoktatás, igaz-
ságügy terén igen fontos törvényeket
alkottak.

Emellett elinteztek sok oly kérdést,
melyeket mindenki fontosnak kell hogy
elismerjen. Így a kis lotto megszünte-
téséről szóló törvényt első helyen em-
líthetjük. Az állami számvitelről szóló
törvényt sem szabad kiesínyelni.

Az állami díjnokok ellátásáról szóló
törvény, a katonai nevelő és képző in-
tézeteiről szóló törvények, az esküdt-
bíroságokról, továbbá a bünvádi eljárás
életbeléptetéséről szóló törvények —
hogy csak a főbbeket említsük — mi-
denesetre oly alkotások, melyek az
ülésszakot termékenynek jelölik meg és
olyannak mutatják, mint amely valóban
nagyot végzett és méltan csatlakozik a
magyar országgyűlés leggazdagabb és
iegelőkelőbb ülészakaihoz.

Ha az országgyűlés e tevékenységét
előítélet és elfogultság nélkül itéljük
meg, arra a következtetésre kell jut-
nunk, hogy ez az ülészak nem volt
terméketlen. Kormányt pedig, mely így
nehéz parlamenti viszonyok közt fenn
tudta tartani az egyensúlyt, nem sza-
bad és nem lehet képtelennek mondani.

TÁRCZA.

Az árva éneke.

Mért nem hagytok csöndben, nyugodtan,
Miért emeltek rám kezet?
... Hagyjatok csöndes bánatomban;
Szívem eleget verezett.

Panaszra nem nyílt eddig ajkam,
Bárhogy sujtott is tán az ég —
Hogy szívetek megessék rajtam,
Ajtótokon sem zörgetek.

A rám mert csapást elviseltem
S részvétet sosem kertem én;
S a gond ha meg is törte lelkem,
Főlemeltek: a hit s remény.

És gazdag voltam ezek mellett,
Gazdagabb mint sok annyi más!
A hit-, reményből mindig tellett
S nem tudtam mi a koldulás.

Hát mért nem hagytok nyugton engem,
Miért gyötörtök szüntelen?
Miért kell nekem minden lépten
Gyűlöléstekkel küzdenem?

Miért, miért? ... oh, mennyi kérdés,
Mire a válasz elmarad —

Csak hull a vád, csak hull a sértés
S tovább dobáltok rám sarat.

Vagy az volna talán a vetkem,
Hogy árva vagyok és szegény?
S hogy árvaságom, szegénységem
Oly megadással türtem én?

Hogy keresztemet szinte könnyen,
Mosolygó arcczal hordozom —
Hogy nem láttatok sohse könnyem
S hogy büszkén hordom homlokom?

Hogy szánalmat még eddig soha
Én nem koldultam tőletek —
S a sors hozzám bár oly mostoha,
Remelni, hinni még merek?

Ha ez volna, mi faj tinektek,
Oh, gyűlöljétek, rajta csak!
Még mindig vannak, kik szeretnek,
Kik értem imát mondanak.

Még van oly szegény, van oly árva,
Kinek a szíve nincs bezárva —
S míg lelkük lelkemmel rokon:
Kétségbeesni nincs okom.

Pakots József.

Physika és metaphysika.

— Beköszöntő. —

Tartotta Nagy-Enyeden, 1897. szept. 2-án dr. Far-
nos Dezső főgimn. rendes tanár.

(Folytatás.)

Comte Ágost, a hírneves francia bölcsész
szerint a gondolkodó elme mindenha és
mindenütt három stádiumon megy át: első
a theologiai, második a metaphysikai és a
harmadik — természetesen a legtökéletesebb,
mert egyszersmind az ő álláspontja
is — a pozitív fokozat. Meglehet, igaza van
Comte-nak, engedjük meg, hogy egészen az
legyen, de akkor annál kevésbé szabad
megjegyzés nélkül hagyni a lenéző hangot,
amelyen az ő fokozatát megelőző kettővel
elbánnik, pedig azokból nőtt ki a harmadik,
az övé, midőn határozottan kizár a philoso-
phiából minden kezdet és végre vonatkozó
kérdést, mert Vajda Jánosként ő is hiába-
való törekvésnek tartja „bevenni ama titkok
várait“, mert a pozitív philosophia, amint
Lewes* mondja, „csakis azzal foglalkozik,
ami megismerhető“. De hát vajjon lehet-e
szabad-e eleve meghatározni, mi a megis-
merhető s mi nem? Vajjon nem vált-e sok
megismerhetetlennek tartott később egészen
megismerhetővé?

* Phil. tört. III. 571.

Szívesen elismerjük, hogy a munka-programm végrehajtásában nem teljes az egység és nincs meg abban a kellő folytonosság. De ennek oka csak az ellenzék könnyelmű magatartása volt és semmi más.

Ellenben nyíltan ki kell mondanunk és meg kell erősíteni, hogy b. Bánffy miniszterelnök és kabinete nagyot és örök becsesel bírót végzett és hogy az ő helyén a kormányrudat senki se vezette volna oly sok erélyvel, hivatalossággal és hazafiassággal.

A nyugodt bírálatnak okvetlen ehhez az ítélethez kell csatlakoznia.

Az Astra közgyűlése.

Az oláhok kultúregyesülete, az Associatiunea, a minap tartotta évi közgyűlést Medgyesén. A gyűlés két nap, hosszas tanácskozás után aug. 30-án ért véget. Nem volt oly látogatott és impozáns, mint a tavalyi, melyet Lugoson, a délvidéki oláhság egyik főfészkében tartottak meg. Medgyes, a kisdudasz város, nem volt arra való hely, hogy az oláhok ott tartsák meg jelentősnek hirdetett gyűlésüket. Erdélyből sokan jelentek meg, a magyarországi megyékből kevesen, míg a delvidékről csak harman-négyen.

Közepes érdeklődés mellett nyitotta meg a gyűlést Moldovan J. kanonok egyesületi elnök a Traube-szálló dísztermében. Beszédében megemlékezett a belügyminiszter ama rendeletéről, hogy az Associatiunea Transilvania hagyja ki nevéből a Transilvania jelzést, amely nem felel meg sem a közjónak, sem az egyesület működése körének, amely most már a magyarországi románokra is kiterjed. Nevezetes időszaknak mondja ezzel együtt az egyesület alapszabályainak megváltoztatását, mert ezzel — ugymond — az Associatiunea eléri azt, amit akart, tulajdonképpen célját, hogy vezető fóruma le-

gyen az összes magyarországi románoknak. Az a reménye, hogy az Associatiunea csak ezután fog élni.

Az elnök megnyitja után megválasztották a bizottságokat, megtették a javaslatokat s ezek után fölolvasták az üdvözlő telegrammokat.

Nagy föltűnést keltett a gyűlésen Weigand drnak, a lipcsei egyetem professzorának következő üdvözlő tavrata:

Csáki-Gorbó, aug. 28. Testvéri üdvözlőtem — a börtönből. Weigand dr.

Weigand, aki mellesleg az Associatiunea tiszteletbeli tagja, most tudományos kutatás-son van Erdélyben. Szolnok-Doboka megyében esett meg vele az a kis baleset, hogy a nép kemény nezte, följelentette s a szolgabíró két esendőrel igazolásra szólította föl. Weigand nem tudta ezt hirtelen megtenni, ennélfogva lefartóztatták s bekisértek a csákgörbői szolgabírószákhöz. Innen küldte a tudós professzor üdvözlőjét a medgyesi gyűlésnek. A belügyminiszternek kellett táviratozni, a tévedés csak így derült ki s Weigandot szabadon bocsátották.

A gyűlés első napját banket s később hangverseny zárta be.

Másnap folytatták a tanácskozást. A folyó ügyek elintézése után a Nemzeti Ház terve került tárgyalásra. Hosszu vita indult meg, melyben igen sokan vettek részt a javaslat mellett és sokan a javaslat ellen is.

Bunea Agoston dr. theologiai tanár iparkodott kimutatni, hogy a terv szerfölött korai és még nem vihető keresztül. Serbán Miklos dr. országos képviselő azt indítványozza, hogy a döntést bízzák a jövő évi gyűlésre. Az elnök ezt a javaslatot nem bocsátotta szavazás alá, hanem a vita tovább folyt, amelynek eredménye az lett, hogy 45 szóval 34 ellenében kimondták a Nemzeti Ház és Múzeum tervének elfogadását.

Moszkvából.

Reggel 6 óra. Még tarsaim alszanak, engem már felriaszt a világáros reggeli lármája. Harmadik emeleti utcáim szobám nyi-

tott ablakain betolul az élet zaja; kocsik zörgése, társzekerek riasztó lármája, gyárak bömbölése, közeli és távoli tornyok harangjainak méla zugása, s az apró ember folytonos lármája aztán a kíséretet adja mindehhez. Az én szívem zakatolása is felriasztja lelkemet; nem alhatom s jobbat nem tehetvén, pár sort kapok ki mindennap zajos és zaklatott életünk tömkelegéből.

Mindennapi életünk központja a városi manézs nevű óriási földszinti épület (170 meter hosszú, 45 méter széles és 12 meter magas), mely katonai gyakorlatok s más ünnepélyekre van szánva s egyetlen tereméből áll. Jelenleg két végén étkezőszül használt helyek vannak. Egyik végén a rendes étterem van felállítva, hol bármikor ezrei a kongresszusi tagoknak kapnak olcsó pénzért kitünő ellátást. Egy pohár jeges sör 5 kopek, hideg felvágottak kenyérral 10—15 kopek; ki liköröket iszik, hozzá ingyen ehetik különféle halmemeket; aki aztán az asztalokhoz ül, 40—60 kopekért kitünő tábel-dőt kap, persze italokon kívül. Az ételek kitünők Moszkvában, csak a borok nagyon drágák; egy 60—70 czentiliteres üveg bor ára 1—2 rubel s ezért a moszkvaiak telennyáron, derűre-borura a teát isszák, mely sokkal sötétebbre van forrázva a miénknel. Érdekesebb azonban a terem másik vége, hol déli 12—2 óra közti időben villasreggelit ehetik mindenki díjtalanul. Hideg étek, sonka, hal, nyelv, sajt, kaviar, sör, bor, szodaviz, tea, kávé és hideg tészták kerülnek az asztalra és eszi is legalább 4 ezer ur és urnó, amint csak birja, és valogat, piszkál, túr az áldásban ugy, hogy 2 órakor már ugy néz ki a terem, mintha éhes tatárok lakmároztak volna. Akármilyen tanult és művelt az ember, bizony falánk egy vadállat.

A nagy terem középrészét fellobogóztott kulisszák sok osztályra osztják. Itt van a sajtónak, olvasóhelynek, postának, bírónak, nemzeti bizottságoknak, ruhatáraknak és a kongresszus 15 osztályának külön feliratos sajtó helye. Sok, sok a fényesebbnél fényesebb lobogó, de a magyar ezek közt a fehér holló.

Nagyon jellemző e tekintetben többek közt a materialis irányú Moleschott nyilatkozata is. Az élet körforgása cz. műveben, melyet Liebiggel, a Vegytani levelek szerzőjével szemben tesz. Így szól egy helyen: „A physikusnak nincsenek véleményei, gondolatai, csak bizonyítékai. (Szegény physikusok!) Ha végül oly jelenségre bukkan, minnek okát adni nem tudja, a bizonyíték helyét nem pótolja ködös fogalmakkal, mint amilyen az „életerő“ Liebignél.“ Pár lappal hátrább meg fennen hirdeti: „Mi a valóság forrásából meritünk, s ennélfogva mi egyaránt tavol vagyunk a templom titkaitól, mint azoknak az álmaiktól, kik magokat ideálistáknak nevezik . . .“

Ime, ezek a pozitivisták és physikusok hogy elfelejtik a physikai világ egyik legrealisabb törvényét, azt, hogy ha az elérhetőt elérni akarjuk, elérhetetlen után kell törekednünk! Im, ezek az emberek csak kézzelfogható eredményre gondolnak, az ábrándos szellemeket legfőlebb csak ároktölteléknek tekintik, amely őket a kez-zelfogható világ biztos varába segíti,** s ha egyszer már oda bejutottak, szinlelik a lemondás fonséges érzelmét, az ároktöltelék irigylésre méltó szerepéről való lemondását.

* 8. IV. V. — ** Lewes I. 22.

Pedig míg az ember testi vágyain kívül másnemű, magasabb rendű vágyakat is fog érezni: míg hatni fog a lelekre a művészet, zene, költészet; míg az ember gondolkodó tehetsége el nem satnyul egészen a mindennapi élet zakatoló malmának egyhangu lármájában: a metaphysika jogosultságát nem fogja elvitatni a realisták vagy positivisták meg oly nagy serge sem, nem még akkor sem, ha valóban igaznak bizonyulna is, hogy a czel elérhetése nélküli fíradozásból áll minden metaphysikai ábrándozás. Jussan csak eszközbe a nagy német műbírálnak és költőnek, Lessingnek a kijelentése, amely szerint ő, ha valamikor az Isten egyik kezében a kész igazsággal, a másikban az igazságra való törekvéssel kinalná meg, mindig az utóbbit választaná. Vagy jussanak eszközbe a Vörösmarty szép és igaz szavai:

„Mi dolgozunk a világon? Küzdeni és tápot adni lelki vágyainknak.“

Igen, a nemes ideálista nem vár mindjárt mérlegelhető igazságokat, a világ es lét rejtélyeinek végleges megoldását, ellenkezőleg: igazságok és problémák fejtőre bontogatásában gyönyörködő lelkének épen óriási csapás volna a végleges megoldás. Megelégszik annyival is, ha néha-néha fölmerül az élet tengereből egy-egy magasra törő szel-

lem, mélybelátó, jós tehetségű lángelme, ki a rejtély elől el-ellebbenti a fátyolt, hogy fény sugar lövelljen világosság után sovargó lelkébe, jóllehet a fény nem világít annyit ideig, hogy egész tisztán megismerhessük, ami ott rejtetik, jóllehet a fátyol hirtelen újból összezárul s újból éj borul reánk. S ez így megy mindörökkre, a végtelenségig! A realista gyöngye lelke nem bírja elviselni a metaphysika eme bűvös játékát, és duzzogva, sértődve távozik.

Könnyebb is a világ bizonyos talaján maradni, a kétségek marásait nem érezni, a rejtélyes kérdések megdöbentő arczu Sphinxével szembe nem állani. De nehéz, kutatni vágyó lélekkel megáldva lenni s ama „bizonyos“ bizonyosságában nem kételkedni. Hisz az is csak a bizonytalanság ködébe vész, a physika is a metaphysikába téved. Az ideálista nemcsak egyeni véges-séget érzi, hanem végtelenségének is tudatában van, s ezért nem követel mindenütt bizonyítékokat, jól tudván, hogy, ami bizonyos, szükségképen véges is. Valóban szerfölötti makacsság, vagy jó adag önáltatás kell ahhoz, hogy ama kicsiny „bizonyos“ világtörökben egész lelki nyugalommal, minden kétely nélkül élhessünk, midőn itt minden, de minden a bizonytalanság végtelen világából sarjadzik fel!

Az osztrák-magyar bizottság bürója felett van egy veres-feher-zöld, de ennek is nem keresztben, hanem hosszában állnak a színei, s nem volna szükség erre a lobogóra sem, mert senki sincs, kitől a magyar alattvaló néha utbaigazítást, felvilágosítást nyerhetne. Ilyen lehet idegen országbeli minden képviselőnk is, pedig elégszer felszólalunk érte! . . .

E nagy teremben hullámlázik aztán legalább 5—6 ezer ember; kívül számtalan lobogó disziti, s előtte ismét nagy csoportokban áll az ember százával az egy- és kétféle fogat.

Moszkva mostanság különben is lobogó diszben van a francia elnök tiszteletére. Lobogó diszben volt Niszinovgorod is, hát még milyenben lesz Szent-Pétervár!

Ha már benne vagyunk a sok éves-ivásban, hát írjuk le gyarló tollal a Moszkva város által rendezett ismerkedési estélyt a kereskedelmi csarnokban és a nagy sétahangversenyt a szokolniki parkban. Az ezeregy éj fényes álomlátásai közül való mindkettő.

A kereskedelmi csarnok egy óriási épület a város belterületén, áthidaló díszes folyosókkal, díszes kirakatokkal az egész üveg-tető alatt. Ez az egész épület volt virágokkal, lobogókkal, villanyfényvel, szökőkutakkal, dusan és gazdagon terített asztalokkal és remekeivel a hölgyvilágnak ekítve. Ide özönlött a bejárókon a legalább 10 ezernyi díszes közönség. Katona-zenekarok, hölgy- és férfikarok, cigány és kozák népekesek és táncosok remekeltek nagy tetszés mellett. Egy fényes álom volt biz ez és marad örökké, s ha néha százak összetorlódtak sokasága közé szorított, verejtékünkben megfőni készülő árva lelkek is nem voltunk volna, semmi földi arny sem vegyült volna a valóban eszményi szépségű estély élvezetei közé. Csak éjfél felé tértünk haza, hogy tovább álmodjunk . . . .

Két napra reá belépőjegyeket osztogattak ki a tiszteletünkre a helybeli kartársak által a szokolniki parkban rendezett zeneestélyre. Ez a park legalább 6 kilométernyire van a város közepétől s így este 8-kor a

szokolniki parkba törekvő megszámlálhatlan kocsisorba férkeztünk mi is be. Dieséret illeti meg a moszkvai rendőrséget a szép csendben fentartott meglepő rendért. Midőn 9 óra után ezer meg ezer bámuló népség között a villanyfényben ragyogó parkba érkeztünk, az előadás már megkezdődött. A fény- meg szép nyírfák által képezett park közepén nagy templomnyi, sárgára festett kerek emelvény áll, melyhez köröskörül lépcsős tornác vezet. Az egész dusan fellobogóva s díszes közönség által teljesen elfoglalva volt. Mi be sem fértünk, hanem miután fél óráig hiába erőlködünk, hogy helyhez jussunk, s miután a zene ki is hallszott, hát letértünk az úgy is több ezer úri közönség közé a sétányra s itt egy padra ülve mélyen elgondolkoztunk az előttünk lévő ismeretlen világon, mely bár ismeretlen, de most mégis szép, — s a távol otthonon, melyen kívül világ nem is létezik számunkra! Arra eszmeltünk, hogy poharak cserdülnek egybe, s közelebb menve itt is a falánk vadállatra ismerünk. Több helyen sört, hűsítő italokat, teát, kávét s csemegéket osztogattak, némely helyen valóságos harcot folytatva, másutt már kedélyesen toasztirozva (németül). Mi persze egy-két pohár sör elköltése után meg a koncert bevégeződése előtt hazatértünk, ülve s ital nélkül hevülve hagyva a zeneért rojgókat. Azt hiszem, ezek is kárpótlást nyertek, mert az asztalokat terítették, midőn eljöttünk. Szép este volt ez is.

De nem mind csak a mulatságra gondoltunk, amár egy ízben meg a „szád cremitázs“ nevű, Somossy-féle mulatóba is elmentünk, hallva, hogy magyar társulat is működik, de itt csak a kerthelyiséget s katonazenét találtuk szépek, az előadást s a közönséget csak másod- és harmadrendűnek találtuk, magyar előadást meg éppen nem láttunk és nem hallottunk. Az intézetek, kórházak, muzeumok, képtárak (hol egyben a Verescsagin gyönyörű csataképeiben is gyönyörködünk) fényes arany-kupolája, drága képes és márványos templomok, melyekben még a gyilkost is vallásos áhitat szállja meg.

s a népelet százféle nyilatkozásának felkeresése és tanulmányozása elég dolgot alnak egy ilyen nagyméretű kongresszus tagjainak!

Az ezután szerzett elményeinkről is sokat lehetne még írni. De bizzuk ezeket a jövőre! Mindenek felett pihenjünk egyet!

Talgás Áron.

Néppünnepelely.

(*) Azok a jószívű és fáradhatatlan urak és urak, kiknek a jótékonyág érdekében tett szolgálatát elég sok alkalommal volt már módunkban dicsérőleg és halásan felemlíteni, — vasárnap délután és este ismét actioba léptek és a közjótékonyágot mértékkel megadóztatva, — ujjal szép summát csatoltak azon tőkehez, mely a szegények és árvaik könnyeit van hivatva letörölni, vagy legalább is apasztani!

Értjük a szegény tanulókat segélyező egyesületet, mely vasárnap a sétateren, pompásan sikerült néppünnepet rendezett. A nagy világegyetem valamely mozzanata sőt és veszterhes redőbe vonta ugyan az égiek homlokát a délutáni órákban, azonban este felé, mintha szeantuk Nagy-Enyedre tévedve észre vették volna, hogy itt a jótékonyág oltárán készülnek áldozni, — ha a csendes borongás megmaradt is, de a homlok fenyegető ráncjai elsimultak, és a sétateren zsbongó, hullámlzó nagy tömeg a jótékonyágot gyakorolva, vidáman üzhette kedvteléseit és azt meg is tette.

A nép gyermekétől kezdve, ki mohón ette lepényét azon reményben, hogy az övébe van besütve azon korona, melyet egy néhányan meg is találtak, — bekötött szemmel lázasan kereste a czölöpre helyezett fazakat, melyet ha jó szerencsére és a körön kívül álló társai jóakaratu utbaigazítására leütött, egy pár fényes piczula nyomta markát, — lankadatlanul mászta a póznát, melynek tetején piros kendő esücskébe kötött korona csábitotta, — az intelligens elemig, mely konfettizett, dévajkodott, végül vidáman tánczolt. — mindenki meg-

Igen, önáltatás. Mert rendszeren nem az észbeli tehetség hiányzik, hanem a lelki erő; nem a felfogás, hanem az őszinteség, és pedig nem annyira másokkal, mint inkább önmagokkal szemben, ami ketszer olyan veszedelmes. A realisták felnek kedélyük felrázásától, a ketségek elviselésétől, s igyekeznek elhitetni magokkal, hogy voltaképpen nincsenek is azok más helyt, mint az idealista metaphysikus rémlátó agyában. Hogy kényeimesebben teljek életök, hazudnak önszívöknek, mely végre hiszekenyen elalszik s megszűnik gyötrő kérdéseit fölvetni. Igen, ez a nagy különbség a valódi metaphysikus és physikus között. Egyik önáltató, talán gyáva is; a másik bátor és őszinte, kinek minden nagy gondolata szívéből ered, mint ahogy Vauvenargues is mondja: Les grandes pensées viennent du coeur.

Nem kell feledni továbbá, hogy a metaphysika igen gyakran segíti elő magának a physikának is célját, az érdekeit, hogy az emberi agyban merengés, ábrándozás között gyakran született gyakorlatilag is hasznos gondolat. Watt James a tűzhelyen fővő fazékviz czéltalan szemlélésekor jött rá a gőzgép eszméjére; így villant meg a Goethe fejében a virágrészek és a lomblevelé azonos volta, vagy hogy a koponya nem egyéb, mint

több átalakult csigolyacsont. Schopenhauer megelőzte a fénytáuban Helmholtzot, a kiválasztás, az örökles, a szerelem törvényeinek fejtegetésében Darwint. Ugyancsak őt előzi meg a „Struggle for live“ a létért való küzdelem elvének felállításával, mondván: „A vegetum és physika nem magyarázzák meg az organismust, hiszen az egy magasabb (Plátó-féle) eszme, mely csak az alsóbbrendűek legyőzésével érvényesülhet, s innen a küzdelem a létért, mi az egész mindenségben uralkodik: a mágnes, mikor vonja magához a vasat, küzd a nehézséggel, a növény, az állat sok ezer akadályal, alsóbbrendű létakarattal-nyilvánulással, fel az akarat legfelső fokú nyilvánulásáig, az emberig, kinek a küzdelem a legfélelmetesben jelenik meg, mert neki, mint legfelsőnek, minden alatta álló létakarattal-nyilvánulással meg kell küzdenie, élet-halál-harcot kell vívnia, minthogy amazok régi jogaitak nem egykönnyen adják fel, sőt vissza-visszaszerzik, midőn alvásra kényszerítik a fáradt testet, avagy éppen a siri ágyba fektetik.

Csak hogy másképen fejezik ki magukat. Ami a természettudósoknál ós állat, ősalak, az a metaphysikusnak a létakarattal, az őserő. Mert az ősalak szót eredeti értelmében senki

sem veheti, mint amelytől az állatoknak valamennyi faja származik, csak képlegesen, bárhol is tiltakoznak a physikusok az ellen, hogy ők valaha képes beszéddel éljenek.

Érdekes példája annak, hogy a physikusok miként szorulnak rá a metaphysikusokra (a mint viszont is — senki sem tagadja —) Dr. Oláh Gusztáv értekezése „A lángészről és elmekőről“, mely a „Népszerű természettudományi előadások gyűjteményének“ 1885-ki első füzetét alkotja. Érdekes azért, mert physiologiai kutatásainak, következtetéseinek mindvégig a metaphysikus Schopenhauer gondolatmenete szolgál alapul, néha még a kifejezéseiben is, jóllehet nem vallja be, sőt egy párszor a csak tényeket kereső természettudósok kedvéért maga magával ellenmondólag mentegőzik. Így az értekezés első részében ő is ismétli a sokat csépelet szót: „Göz- és elektromerővel száguldó századunk manapság nem enged idót a meddő reflexiókra“, pedig hát ő is, mint annyian mások, reflexiók utján jutott igazságokra, oly reflexiók segítségével, melyek 10—20 évig, vagy még tovább is meddőknek látszódtak, míg végre megtermették gyümölcseiket.

* Dr. Oláh G. 4. l.

(Vége következik.)

Szívesen elismerjük, hogy a munka-program végrehajtásában nem teljes az egység és nincs meg abban a kellő folytonosság. De ennek oka csak az ellenzék könnyelmű magatartása volt és semmi más.

Ellenben nyíltan ki kell mondanunk és meg kell erősíteni, hogy b. Bánffy miniszterelnök és kabineije nagyot és örök becsesel bírót végzett és hogy az ő helyén a kormányrudat senki se vezette volna oly sok erélyvel, hivatottsággal és hazafiassággal.

A nyugodt bírálatnak okvetlen ehhez az ítélethez kell csatlakoznia.

Az Astra közgyűlése.

Az oláhok kulturegyesülete, az Associatiunea, a minap tartotta évi közgyűlést Medgyesén. A gyűlés két napi, hosszas tanácskozás után aug. 30-án ért véget. Nem volt oly látogatott és impozáns, mint a tavalyi, melyet Lugoson, a délvidéki oláhság egyik főfőszékében tartottak meg. Medgyes, a kisdél-szász város, nem volt arra való hely, hogy az oláhok ott tartsák meg jelentősnek hirdetett gyűlésüket. Erdélyből sokan jelentek meg, a magyarországi megyékből kevesen, míg a délvidékről csak harman-négyen.

Közepes érdeklődés mellett nyitotta meg a gyűlést Moldovan J. kanonok egyesületi elnök a Traube-szálló dísztermében. Beszédében megemlékezett a belügyminiszter ama rendeletéről, hogy az Associatiunea Transilvania hagyja ki nevéből a Transilvania jelzést, amely nem felel meg sem a közjónak, sem az egyesület működése körének, amely most már a magyarországi románokra is kiterjed. Nevezetes időszaknak mondja ezzel együtt az egyesület alapszabályainak megváltoztatását, mert ezzel — ugymond — az Associatiunea elérte azt, amit akart, tulajdonképpeni célját, hogy vezető fóruma le-

gyen az összes magyarországi románoknak. Az a reménye, hogy az Associatiunea csak ezután fog élni.

Az elnök meggyőzője után megválasztották a bizottságokat, megtették a javaslatokat s ezek után fölolvasták az üdvözlő telegrammokat.

Nagy föltűnést keltett a gyűlésen Weigand drnak, a lipseai egyetem professzorának következő üdvözlő távirata:

Csáki-Gorbó, aug. 28. Testvéri üdvözlőtem — a börtönből. Weigand dr.

Weigand, aki mellesleg az Associatiunea tiszteletbeli tagja, most tudományos kutatás van Erdélyben. Szolnok-Doboka megyében esett meg vele az a kis baleset, hogy a nép kemnek nézte, följelentette s a szolgabíró két esendőrről igazolásra szólította föl. Weigand nem tudta ezt hirtelen megtenni, ennélfogva lefartóztatták s bekisértek a csáki-gorbói szolgabírószákhöz. Innen küldte a tudós professzor üdvözlőjét a medgyesi gyűlésnek. A belügyminiszternek kellett táviratozni, a tévedés csak így derült ki s Weigandot szabadon bocsátották.

A gyűlés első napját banket s később hangverseny zárta be.

Másnap folytatták a tanácskozást. A folyó ügyek elintézése után a Nemzeti Ház terve került tárgyalásra. Hosszu vita indult meg, melyben igen sokan vettek részt a javaslat mellett és sokan a javaslat ellen is.

Bunea Ágoston dr. theologiai tanár iparkodott kimutatni, hogy a terv szerfölött korai és még nem vihető keresztül. Serbán Miklós dr. országos képviselő azt indítványozza, hogy a döntést bízzák a jövő évi gyűlésre. Az elnök ezt a javaslatot nem bocsátotta szavazás alá, hanem a vita tovább folyt, amelynek eredménye az lett, hogy 45 szóval 34 ellenében kimondták a Nemzeti Ház és Múzeum tervének elfogadását.

Moszkvából.

Reggel 6 óra. Még tarsaim alszanak, engem már felriaszt a világáros reggeli lármája. Harmadik emeleti utcái szobám nyi-

tott ablakain betolul az élet zaja; kocsik zörgése, társzekerek riasztó lármája, gyarak bömbölése, közeli és távoli tornyok harangjainak méla zugása, s az apró ember folytonos lármája aztán a kíséretet adja mind-ehhez. Az én szívem zakatolása is felriasztja lelkemet; nem alhatom s jobbat nem tehetvén, pár sort kapok ki mindennap zajos és zaklatott életünk tömkelegéből.

Mindennapi életünk központja a városi manézis nevű óriási földszinti épület (170 méter hosszú, 45 méter széles és 12 méter magas), mely katonai gyakorlatok s más ünnepélyekre van szánva s egyetlen tereméből áll. Jelenleg két végén étkezéssül használt helyek vannak. Egyik végén a rendes étterem van felállítva, hol bármikor ezrei a kongresszusi tagoknak kapnak olcsó pénzért kitünő ellátást. Egy pohár jeges sör 5 kopek, hideg felvágottak kenyérral 10—15 kopek; ki liköröket iszik, hozzá ingyen ehetik különféle halmemeket; aki aztán az asztalokhoz ül, 40—60 kopekért kitünő táblédót kap, persze italokon kívül. Az ételek kitünők Moszkvában, csak a borok nagyon drágák; egy 60—70 czentiliteres üveg bor ára 1—2 rubel s ezért a moszkvaiak telenyáron, derűre-borura a teát isszák, mely sokkal sötétebbre van forrázva a miénknel. Érdekesebb azonban a terem másik vége, hol déli 12—2 óra közti időben villasreggelit ehetik mindenki díjtalanul. Hideg étkek, sonka, hal, nyelv, sajt, kaviár, sör, bor, szodaviz, tea, kávé és hideg tézák kerülnek az asztalra és eszi is legalább 4 ezer ur és urnó, amint csak bírja, és válogat, piszkál, tur az áldásban úgy, hogy 2 óraker már úgy néz ki a terem, mintha éhes tatárok lakmároztak volna. Akármilyen tanult és művelt az ember, bizony falánk egy vadállat.

A nagy terem középrészét fellobogóztott kulisszák sok osztályra osztják. Itt van a sajtónak, olvasóhelynek, postának, bírónak, nemzeti bizottságoknak, ruhatáraknak és a kongresszus 15 osztályának külön feliratos sajtó helye. Sok, sok a fényesebbnel fényesebb lobogó, de a magyar ezek közt a fehér holló.

Nagyon jellemző e tekintetben többek közt a materialis irányú M o l e s c h o t t nyilatkozata is. Az élet körforgása cz. műveben, melyet Liebiggel, a Vegytani levelek szerzőjével szemben tesz. Így szól egy helyen: „A physikusnak nincsenek véleményei, gondolatai, csak bizonyítékai. (Szegény physikusok!) Ha végül oly jelenségre bukkan, mi-nek okát adni nem tudja, a bizonyíték helyét nem pótolja ködös fogalmakkal, mint amilyen az „eleteró“ Liebignél.“ Par lappal hátrább meg fennek hirdeti: „Mi a valóság forrásából merítünk, s ennélfogva mi egyaránt távol vagyunk a templom titkaitól, mint azoknak az álmaiktól, kik magokat idealistáknak nevezik . . .“

Ime, ezek a pozitivisták és physikusok hogy elfelejtik a physikai világ egyik legrealisabb törvényét, azt, hogy ha az elérhetőt elérni akarjuk, elérhetetlen után kell törekednünk! Im, ezek az emberek csak kézzelfogható eredményre gondolnak, az ábrándos szellemeket legfőleg csak ároktölteléknek tekintik, amely őket a kézzelfogható világ biztos varába segíti,** s ha egyszer már oda bejutottak, szinlelik a lemondás fonséges érzelmét, az ároktöltetek irigylésre méltó szerepéről való lemondását.

* 8. IV. V. — ** Lewes I. 22.

Pedig míg az ember testi vágyain kívül másnemű, magasabb rendű vágyakat is fog érezni: míg hatni fog a lelekre a művészet, zene, költészet; míg az ember gondolkodó tehetsége el nem satnyul egészen a mindennapi élet zakatoló malmának egyhangu lármájában; a metaphysika jogosultságát nem fogja elvitatni a realisták vagy positivisták meg oly nagy serge sem, nem még akkor sem, ha valóban igaznak bizonyulna is, hogy a csel elérhetése nélküli fáradozásból áll minden metaphysikai ábrándozás. Jusson csak eszökbe a nagy német műbírálnak és költőnek, Lessingnek a kijelentése, amely szerint ő, ha valamikor az Isten egyik kezében a kész igazsággal, a másikban az igazságra való törekvéssel kínálta meg, mindig az utóbbit választaná. Vagy jussanak eszökbe a Vörösmarty szép és igaz szavai:

„Mi dolgunk a világon? Küzdeni és tápot adni lelki vágyainknak.“

Igen, a nemes idealista nem vár mindjárt mérlegelhető igazságokat, a világ és let rejtélyeinek végleges megoldását, ellenkezőleg: igazságok és problémák fejtőre bontogatásában gyönyörködő lelkének épen óriási csapás volna a végleges megoldás. Megelégszik annyival is, ha néha-néha fölmerül az élet tengereből egy-egy magasra törő szel-

lem, mélybelátó, jós tehetségű lángelme, ki a rejtély elől el-ellebbenti a fátyolt, hogy fény sugar lövelljen világosság után sovargó lelkébe, jóllehet a fény nem világít annyi ideig, hogy egész tisztán megismerhessük, ami ott rejtezik, jóllehet a fátyol hirtelen újból összezárul s újból éj borul reánk. S ez így megy mindörökké, a végtelenségig! A realista gyöngye lelke nem bírja elviselni a metaphysika eme bűvös játékát, és duzzogva, sértődve távozik.

Könnyebb is a világ bizonyos talaján maradni, a kétségek marásait nem érezni, a rejtélyes kérdések megdöböntő arczu Sphinxével szembe nem állani. De nehéz, kutatni vágyó lélekkel megáldva lenni s ama „bizonyos“ bizonyosságában nem kételkedni. Hisz az is csak a bizonytalanság ködébe vész, a physika is a metaphysikába téved. Az idealista nemcsak egyeni végeségét érzi, hanem végtelenségének is tudatában van, s ezért nem követel mindenütt bizonyítékokat, jól tudván, hogy, ami bizonyos, szükségképen véges is. Valóban szerfölötti makacsság, vagy jó adag önáltatás kell ahhoz, hogy ama kicsiny „bizonyos“ világtörökben egész lelki nyugalommal, minden kétely nélkül élhessünk, midőn itt minden, de minden a bizonytalanság végetlen világából sarjadzik fel!

Az osztrák-magyar bizottság bürója felett van egy veres-feher-zöld, de ennek is nem keresztben, hanem hosszában állnak a színei, s nem volna szükség erre a lobogóra sem, mert senki sincs, kitől a magyar alattvaló néha utbaigazítást, felvilágosítást nyerhetne. Ilyen lehet idegen országbeli minden képviselőnk is, pedig elégszer felszólalunk érte! . . .

E nagy teremben hullámlázik aztán legalább 5-6 ezer ember; kívül számtalan lobogó díszíti, s előtte ismét nagy csoportokban áll az ember s százával az egy- és kétlovas fogat.

Moszkva mostanság különben is lobogó díszben van a francia elnök tiszteletére. Lobogó díszben volt Nisninogorod is, hát még milyenben lesz Szent-Pétervár!

Ha már benne vagyunk a sok éves-ivásban, hát írjuk le gyarló tollal a Moszkva város által rendezett ismerkedési estélyt a kereskedelmi csarnokban és a nagy sétahangversenyt a szokolniki parkban. Az ezeregy éj fényes álmotlításai közül való mindkettő.

A kereskedelmi csarnok egy óriási épület a város belterületén, áthidalt díszes folyosókkal, díszes kirakatokkal az egész üveg-tető alatt. Ez az egész épület volt virágokkal, lobogókkal, villanyfényvel, szökőkutakkal, dusan és gazdagon terített asztalokkal és remekeivel a hölgyvilágnak ekítve. Ide özlött a bejárókon a legalább 10 ezernyi díszes közönség. Katona-zenekarok, hölgy- és férfikarok, cigány és kozák népekesek és tánczosok remekeltek nagy tetszés mellett. Egy fényes álm volt biz ez és marad örökké, s ha néha szavak összetörödött sokasága közé szorított, verejtékünkben megfőni készülő árva lelkek is nem voltunk volna, semmi földi árny sem vegyült volna a valóban eszmenyi szépségű estély élvezetei közé. Csak éjfél felé tértünk haza, hogy tovább álmodjunk . . . .

Két napra reá belépőjegyeket osztogattak ki a tiszteletünkre a helybeli kartársak által a szokolniki parkban rendezett zeneestélyre. Ez a park legalább 6 kilométernyire van a város közepétől s így este 8-kor a

szokolniki parkba törekvő megszámlálhatlan kocsisorba férkeztünk mi is be. Dicséret illeti meg a moszkvai rendőrséget a szép csendben fentartott meglepő rendért. Midőn 9 óra után ezer meg ezer bámuló népség között a villanyfényben ragyogó parkba érkeztünk, az előadás már megkezdődött. A fény- meg szép nyírfák által képezett park közepén nagy templomnyi, sárgára festett kerek emelvény áll, melyhez köröskörül lépcsős tornác vezet. Az egész dusan fellobo-gózza s díszes közönség által teljesen elfoglalva volt. Mi be sem fértünk, hanem miután fél óráig hiába erőlködöttünk, hogy helyhez jussunk, s miután a zene ki is hallszott, hát letértünk az úgy is több ezer uri közönség közé a sétányra s itt egy padra ülve mélyen elgondolkoztunk az előttünk lévő ismeretlen világon, mely bár ismeretlen, de most mégis szép, — s a távol otthonon, melyen kívül világ nem is létezik számunkra! Arra eszmeltünk, hogy poharak cserdülnek egybe, s közelebb menve itt is a falánk vadállatra ismerünk. Több helyen sört, hűsítő italokat, teát, kávét s csemegéket osztogattak, némely helyen valóságos harczot folytatva, másutt már kedélyesen toasztirozva (nemettől). Mi persze egy-két pohár sör elköltése után még a koncert beveződése előtt hazatértünk, ülve s ital nélkül hevíelve hagyva a zenéért rojogókat. Azt hiszem, ezek is kárpótlást nyertek, mert az asztalokat terítették, midőn eljöttünk. Szép este volt ez is.

De nem mind csak a mulatságra gondolkunk, ambar egy ízben meg a „szád cremitázs“ nevű, Somossy-féle mulatóba is elmentünk, hallva, hogy magyar társulat is működik, de itt csak a kerthelyiséget s katonazenét találtuk széppnek, az előadást s a közönséget csak másod- és harmadrendűnek találtuk, magyar előadást meg éppen nem láttunk és nem hallottunk. Az intézetek, kórházak, muzeumok, képtárak (hol egyben a Verescsagin gyönyörű csataképeiben is gyönyörködöttünk) fényes arany-kupolája, drága képes és márványos templomok, melyekben még a gyilkost is vallásos áhitat szállja meg.

s a népelet százféle nyilatkozásának felkérése és tanulmányozása elég dolgot alnak egy ilyen nagyméretű kongresszus tagjainak!

Az ezután szerzett elményeinkről is sokat lehetne meg írni. De bizzuk ezeket a jövőre! Mindenek felett pihenjünk egyet!

Tallás Áron.

Népünnepély.

(*) Azok a jószívű és faradhatatlan ur-nők és urak, kiknek a jótékonyág érdekében tett szolgálatát elég sok alkalommal volt már módunkban dicsérőleg és hálásan felemlíteni, — vasárnap délután és este ismét actioba léptek és a közjótékonyágot mértékkel megadóztatva, — ujjal szép summát csatoltak azon tőkehez, mely a szegények és árvák könnyeit van hivatva letörölni, vagy legalább is apasztani!

Értjük a szegény tanulókat segélyező egyletet, mely vasárnap a sétatéren, pompásan sikerült népünnepet rendezett. A nagy világegyetem valamely mozzanata sőtét és veszterhes redőkbe vonta ugyan az égiek homlokát a délutáni órákban, azonban este felé, mintha szemük Nagy-Enyedre tevedve észre vették volna, hogy itt a jótékonyág oltárán készülnek áldozni, — ha a csendes borongás megmaradott is, de a homlok fenyegető ránczai elsimultak, és a sétatéren szibongó, hullámlzó nagy tömeg a jótékonyágot gyakorolva, vidáman üzhette kedvteléseit és azt meg is tette.

A nép gyermekétől kezdve, ki mohón ette lepényét azon reményben, hogy az övébe van besütve azon korona, melyet egy néhányan meg is találtak, — bekötött szemmel lázasan kereste a czölöpre helyezett fazakat, melyet ha jó szerencsére és a körön kívül álló társai jóakaratu utbaigazítására leűtött, egy pár fényes piczula nyomta markát, — lankadatlanul mászta a póznát, melynek tetején piros kendő csücskébe kötött korona csabitotta, — az intelligens elemig, mely konfettizett, dévajkodott, végül vidáman tánczolt, — mindenki meg-

Igen, önáltatás. Mert rendszeren nem az észbeli tehetség hiányzik, hanem a lelki erő; nem a felfogás, hanem az őszinteség, és pedig nem annyira másokkal, mint inkább önmagokkal szemben, ami kétszer olyan veszedelmes. A realisták felnek kedélyük felrázásától, a kétségek elviselésétől, s igyekeznek elhíttetni magokkal, hogy voltaképpen nincsenek is azok más helyt, mint az idealista metaphysikus rémlátó agyában. Hogy kényeimesebben teljék életök, hazudnak önszívőknek, mely végre hiszekenyen elalszik s megszűnik gyötrő kérdéseit fölvetni. Igen, ez a nagy különbség a valódi metaphysikus és physikus között. Egyik önáltató, talán gyáva is; a másik bátor és őszinte, kinek minden nagy gondolata szívéből ered, mint ahogy Va u e n a r g u e s is mondja: Les grandes pensées viennent du coeur.

Nem kell feledni továbbá, hogy a metaphysika igen gyakran segíti elő magának a physikának is czélját, az érdekeit, hogy az emberi agyban merengés, ábrándozás között gyakran született gyakorlatilag is hasznos gondolat. Watt James a tűzhelyen fővő fazékviz czéltalan szemlélesekor jött rá a gőzgép eszméjére; így villant meg a Goethe fejében a virágrészek és a lomblevél azonos volta, vagy hogy a koponya nem egyéb, mint

több átalakult csigolyacsont. Schopenhauer megelőzte a fénytában Helmholtzot, a kiválasztás, az öröklés, a szerelem törvényeinek fejtegetésében Darwint. Ugyancsak őt előzi meg a „Struggle for live“ a létért való küzdelem elvének felállításával, mondván: A vegetán és physika nem magyarázzák meg az organismust, hiszen az egy magasabb (Plató-féle) eszme, mely csak az alsóbbrendűek legyőzésével érvényesülhet, s innen a küzdelem a létért, mi az egész mindenségben uralkodik: a mágnes, mikor vonja magához a vasat, küzd a nehézséggel, a növény, az állat sok ezer akadálylyal, alsóbbrendű létakarát-nyilvánulással, fel az akarat legfelső foku nyilvánulásáig, az emberig, kinek e küzdelem a legfélelmetesben jelenik meg, mert neki, mint legfelsőnek, minden alatta álló létakarát-nyilvánulással meg kell küzdenie, élet-halál-harczot kell vívnia, minthogy amazok régi jogaitak nem egykönnyen adják fel, sőt vissza-visszaszerzik, midőn alvásra kényszerítik a fáradt testet, avagy éppen a siri agyba fektetik.

Csakhogy másképen fejezik ki magukat. Ami a természettudósoknál őszállat, ősalak, az a metaphysikusnak a létakarát, az őserő. Mert az őszállat szót eredeti értelmében senki

* Sámml. W. II. 173.

sem veheti, mint amelytől az állatoknak valamennyi faja származik, csak képlegesen, bárhogy is tiltakoznak a physikusok az ellen, hogy ők valaha képes beszéddel élneek.

Érdekes példája annak, hogy a physikusok miként szorulnak rá a metaphysikusokra (a mint viszont is — senki sem tagadja —) Dr. Oláh Gusztáv értekezése „A lángészről és elmeköréről“, mely a „Népszerű természettudományi előadások gyűjteményének“ 1885-ki első füzetét alkotja. Érdekes azért, mert physiologiai kutatásainak, következtéseinek mindvégig a metaphysikus Schopenhauer gondolatmenete szolgál alapul, néha még a kifejezéseiben is, jóllehet nem vallja be, sőt egy párszor a csak tényeket kereső természettudósok kedvéért maga magával ellenmondólag mentegetőzik. Így az értekezés első részében ő is ismétli a sokat csépelet szót: „Gőz- és elektromerővel száguldó századunk manapság nem enged időt a meddő reflexiókra.“* pedig hát ő is, mint annyian mások, reflexiók útján jutott igazságokra, oly reflexiók segítségével, melyek 10-20 évig, vagy még tovább is meddőknek látszódtak, míg végre megtermettek gyümölcseiket.

* Dr. Oláh G. 4. l.

(Vége következik.)

kapta a maga mulatságát, ki is vette abból részét apraja, nagyja.

Igen is konfettiztunk! Ez a Budapesten divatos századvégi szórakozás vasárnap óta ismert és kedvelt Nagy-Enyeden is. Minden élvezetünk dacára nem tudtuk ugyan megállapítani, hogy mi kellemes van abban, ha az embernek szeme, szája, nyaka tele van ezekkel az apró, tapadó színes papír pillékekkel, de azt a tényt már konstatahatjuk, hogy a publikum nagyon kapott rajta és nagy kedvvel és buzgalommal szórta embertársaira, hogy a másik percében az ő nyakába zuduljon egy maroknyi. Kedves leánykák árusítottak a csinos papírcsókba csomagolt semmisséget s alig tudtak eleget tenni a keresletnek s amily mérvben fogyott készletük oly mértékben telt és duzzadozott erszényük es mert aránylag a multság ezen ága hozott legtöbbet a jötekonyság konyhájára, nagyon szerencsés ötlet volt felvenni a programmba.

Eleinte szelíden ment a dolog, de mihamar belemelegedett a közönség és özőnevel omlott a konfetti, egymást követték a devaj trefák és az est leszálltával minden színben ragyogó hólepelre vetették a lámpák világukat a fedett táncz helyiség előtti terezen.

A kinek kedve es penze volt hozzá, — es nem panaszkodhattak a szép elárusítóknak — bonbont, apró tárgyakat vehetett, nyerhetett, sőt jó pénzért még kellemes rózsáillatot is élvezhetett s az elevenység, nyüzsgés felért egy jókora országos vásárral.

Az est leszálltával a tánczterembe vonult a közönség es a fiatalág csapongó jókedvvel ropta a tánczot a késő estjei órákig.

A szépen sikerült népiünnepelylyel meg lehet elégedve mindenki, — a rendezőség fáradságát szép siker koronázta, — a közönség, melynek soraiban láttuk a városnak ugyszólva egész intelligentiáját, nem nagy áldozat árán kitünően mulatott es a szegény tanulok közül legalább 30—40-nek teli lábbeli fog juttatni a jötekonyság ezen estvéje, mely igen szép anyagi haszonnal is járt.

Levelezés.

Gyulafehérvár, szept. 4.

Gyulafehérvár sz. kir. város képviselőtestülete folyó év es hó 2-án rendes őszi közgyűlést tartott, melynek lefolyása a következő volt:

A közgyűlést délután 3 órakor Novák Ferencz kir. tanácsos polgármester elnök megnyitván, az előre közölt tárgysorozat pontjait egyenkint bocsátotta tárgyalás alá, es pedig:

1. A volt német várközség 1896. évi zárszámadata az előterjesztett alakjában es okmányolt adatokkal egyhangulag elfogadtatott es a vagyonkezelő bizottságnak a felmentvény a szokásos fenntartások mellett megadatott.

2. A város 1898. évi költségvetési előirányzata, melyet megelőzőleg a képviselőtestület számvevői bizottsága a szervezeti szabályzat értelmében felülvizsgált, szintén minden módosítás nélkül megállapítottatott s a közpénztárnál mutatkozó 5010 frt fedezet nélkül álló szükséglet biztosítása céljából az állami egyenes adók után jövő évre az eddig is szedett 10% községi pótdadó névszerinti szavazással megajánlatott.

3. Az idegen helyről behozott bor, sör, szesz es pálinka után eddigelé behozatali díj címén szedett fogyasztási adóra nézve jóváhagyás végett felterjesztett szabályren-

deletek a magas belügyi kormánytól visszaküldetvén, a képviselőtestület nem volt hajlandó a miniszteri utasítás értelmében az összes helyben termelt szesztermékekre az érintett fogyasztási adót kiterjeszteni, hanem azzal a helyben termelt italok csupán azon részét ohajtotta megterhelni, mely idegen, tehát nem saját, fogyasztásra es forgalomba hozatalra használtatik fel, s ily értelemben is szövegeztette a szabályrendeleteket s utasította a tanácsot azok felterjesztésére azon hozzáadással, hogy a dijszedési jogosultság legalább 3 egymásután következő évre engedélyeztessek, mivel eddig minden évben kellett a városnak ezen nélkülözhetetlen jövedelemforrás fenntarthatása céljából a belügyminiszteriumhoz folyamodni.

4. A közpénzek elhelyezése ügyében a helybeli Népbank részv. társaság által felvetett kérdésben a törvényhatósági bizottságnak a képviselőtestület mult év deczember 28-án hozott határozatát helybenhagyó II-od fokú határozatát megnyugvással vette tudomásul a közgyűlés, annyival is inkább, mivel ugyanazon ügygel kapcsolatosan a városi tanács a törvhat. bizottság utasításához képest pótszabályrendeleti javaslatot terjesztett be, melyben az 1877. évi XX. t.-cz. 291. §-ában megállapított felelősségi elv is ervenyesül, azaz a képviselőtestület névszerinti szavazattal jelöli meg az illető penztárt, amely intézkedésből származható felelősséget a szavazásban résztvett tagok viselik.

5. A fogadói, vendéglői, korcsmai es kávehazi iparoknak a város területén közrendészeti szempontból miként való gyakorlása es ezzel összefüggően a pinczérnök alkalmazásának korlátozása tárgyában benyújtott szab. rendeleti tervezet az ügy fontosságánál fogva a közigazgatási, jogügyi es egészségügyi bizottságnak beható bírálat végett kiadatni határozatott.

6. A vadászati jognak a gyulafehérvári vadászársulat részére 6 évre történt kiadását a képviselőtestület helyeslőleg tudomásul vette annyival is inkább, mivel a berbeadás a törvényszerű nyilvános árverésen történt s a lehető ber eléresére az intézkedések megtettek.

7. Ezen pontnál a képviselő-testület azon kényszerhelyzetben volt, hogy helybeli illetőségű Csupudean Mariának gyermeke után — kit anyja Budapesten a lelencházba juttatott be — 98 frt 90 kr eddigi költség kifizetését jóváhagyja, de egyszersmind megelégedéssel vette tudomásul a tanács azon jelentését, hogy a gyermeknek a lelencházból való kivetele s anyja ápolása alá adása iránt a kellő lépéseket idejekorán megtette.

8. es 9. pontok alatt dr. Baum Lipót orvostudori, es Padeit Gyuláné szülésznői oklevele kihirdtetett.

10. A legközelebb lefolyt 6 hónapban eszközölt közpénztári rovancsolásokról szóló polgármesteri jelentés, mely szerint a penztár mindannyiszor teljesen rendben s a könyvek szabályszerűen vezetve találtattak, tudomásul vétetett.

11. A képviselő-testület tudomásul vette a kolozsvári tanterületi kir. főigazgató átíratát, melyben értesíti, hogy a gyulafehérvári főgimnázium zenealapjára tett 100 forintos adományért a nagymélt. vallás- es közokt. miniszter ur elismerő köszönetét nyilvánította.

12. Egyhangú határozattal lépett be a

város közönsége 50 frt alapító tagsági díj megszavazásával az „Alsófehér vármegyei gazdasági egyesület“-be, melynek az alapszabályokban kifejezett nemes intenciójáról es a megye területén már eddig kifejtett munkásságáról csak elismeréssel szólhatni.

13. A Felvincz város árvízkarosultjai javára kiutalt 20 frt adomány utólagosan jóváhagyatott, ugyszintén

14. A Budapesti Látogatók Lapja javára fizetett 200 frt is.

15. A városi iparos- es kereskedő-tanonciskola mult tanévi számadása es 1897—98. tanévi költségvetési előirányzata megállapítottatott.

16. Végül Novák Ferencz kir. tanácsos polgármesternek kérésére 3 heti szabadságidőt engedélyezett a közgyűlés.

Vegyes hírek.

— **Kinevezés.** A m. kir. belügyminiszter a nagyenyedi anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezető helyettesé Székelyhidny Ödön városi aljegyzőt nevezte ki es őt a házassági anyakönyv vezetésével es a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbizta.

— **Áthelyezés.** A vallás- es közoktatásügyi m. kir. miniszter Dolezsalné Riszner Ludmilla nagyági állami iskolai tanitónót a gyulafehérvári állami iskolához helyezte át.

— **A felvinczi árvízkarosultak javára** a mai napig Alsó-Fehér vármegye lakossága a következő adományokat küldötte meg a vármegye alispánja útján az illetékes hatóságokhoz: A magyarigeni járásból: 18 frt 17 kr; a balázsfalvi járásból: 53 frt 10 kr; az alvinczi járásból: 18 frt 15 kr; a marosújvári járásból: 40 frt 38 kr; Gyulafehérvárról: 21 frt 80 kr. Közvetlenül Felvincz város tanácsához küldött Nagy-Enyed városa 177 frtot; Vizakna városa: 95 frt 62 kr. Összes segély tehát eddig: 413 frt 75 kr.

— **Filloxera.** Ujabbán vármegyénk területén Nagy-Cserged, Farkastelke, Véza, Oláh-Herepe, Berve, Elekes es Magyar-Bükös községekben lett a filloxera konstataálva.

— **Katonai átvonulás.** Folyó hó 16. es 17. napjain nagyobb katonai átvonulások lesznek Nagy-Enyed városában, es pedig e hó 16-án a 35-ik hadosztály tüzérezred, 23 tiszt, 365 legény, 175 ló es 16 ágyuval, 17-én pedig az 51-ik gyalogezred III. IV. zászlóalja, a 63-ik gyalogezred IV. zászlóalja es a 23-ik vadász-zászlóalj, 73 tiszt 1041 legény es 34 lóval városunkba érkeznek. Ugyancsak ezen a napon érkeznek meg honvédeink is Szabó zászlóalj-parancsnok vezetése alatt.

— **Fényes eljegyzési ünnepély** folyt le Alvinczen folyó hó 1-én, Watha Batta Bertalan megyebizottsági tag es neje szül. Teutsch Henriette házában. Nagyműveltségű, bájos es szép leányuk Margit váltott ez alkalommal jegyet Lingner Alfréddele. A nagyszámu rokonságon kívül részt vett az ünnepélyen Alvincz es vidékének számos előkelősége. A lakomán a pohárköszöntők sorát Benedek lelkesz nyitotta meg s az örömapa zárta be. Kóka gyulafehérvári zenekara pedig játszta szép magyar nótáit. A lakomát táncz s vig nóta követte a hajnali órákig.

— **Az adózó közönség figyelmébe.** Nagy-Enyed város adóhivatala ez uton is értesíti es felhívja a városi adózó közönsé-

get, hogy amennyiben adófizetési kötelességeknek nem tettek eleget, e hó 15-ig mulhatatlanul teljesítsék az adófizetéseket, mert ellenesetben a végrehajtás kellemetlenségei fognak előtérbe lépni.

— **Figyelmeztetés.** E hó 5-én a sétatéren tartott népünnepély alkalmából egy krémszínű női ernyő találtatott. Jogosult tulajdonosa Székelyhídy János dívatüzletében bármikor átveheti.

— **Az alvinczi dal- és zene-egylet** ujjában minden vasárnap a sétatéren sétatér hangversenyt rendez, dicséretre méltó előzékenységgel és precízzen előadott zenedarabjaival az alvinczi közönségnek kedves élvezetet és szórakozást nyújtva. Az alvinczi dalosok és zenészek ezen dicséretre méltó vállalkozását példaképpül ajánljuk többi nagyobb közsegeink hasonló intézményeinek.

— **A belügyminiszter az uszora ellen.** Az alsófehérvármegyei közigazgatási bizottság egy leiratát vette a belügyminiszternek, melyben az idej aratás kedvezőtlen eredményére való tekintettel fölhívja a bizottságot, hogy különös gondot fordítson az 1883. évi huszonötödik törvényzikk rendelkezéseinek végrehajtására, nehogy a hitelt kereső közönség megszorultságát egyesek a törvény által meg nem engedett módon kihasználhassák. A miniszter leiratában utasítja a bizottságot, hogy éber figyelemmel kísérje az alsóbb néposztály hiteltületeit és ahol esetleg uszortát vesz észre, a legszigorubb eljárást fogantatosítsa.

— **Könyvtábla aranyból és gyémántokból.** Londonban mindenki bámulja a sok remek ajándékot, melyet Viktoria királyné kapott az uralkodása jubileuma alkalmából. Legpompásabb ez ajándékok közt az a könyvtábla, melyet a cambridgei, cumberlandi, mecklenburg-strelitzi és tecki családok ajándékoztak neki. Ebbe a táblába fogják kötni a királyné életrajzát, melyet Holmes, a windsori könyvtáros ír. A könyvnek már a jubileumra kellett volna megjelennie, a kiadó azonban a jubileumi ünnepekkel is ki akarta bővíteni és innen a késés. A tábla nehéz aranyból készült. Előreszén a V. R. I. (Viktoria Regia Imperatrix = Viktoria királyné császárnő) betűk láthatók, korona alatt; a betűk és a korona szafirokból, rubintokból és gyémántokból készültek.

— **Az elszabadult vonat.** Pallavicini örgróf két gőz-ekét szállított a kisteleki vasúti állomástól uradalmaiba. A vasutnál ezeket befűtötték, a gépeket a községen keresztül szállították az uradalomba. A nép eleinte csodálkozva bámulta ezt a szokatlan járművet, — azt hitte, hogy elszabadult a vasut a sinekről és befutott a községbe.

— **Politizáló gyermekek.** A világ halad, igazán nagyszerűen halad, különösen Amerikában, hol a nők már csaknem emancipálva vannak és előkészítették az utat a gyermekeknek, kik a maguk részéről szintén nem akarnak már politikai jogok nélkül élni. A gyermeki jogok első nagy apostola, George, Newyorkban született, nem is olyan régen, és még távolról sem járta ki a normál iskolát, amikor a gyermek-emancipáció kérdését röviden, egy csapással megoldotta. Az uttörés modern hőse e végből megállapította az első gyermek-respublikát, mely az anyavárostól, Newyorktól nem messze, Librevilleben egy 48 ár nagyságú majorságon alakult. Az új köztársaság polgárai 12—17 éves newyorki fiúk és leányok, kik arra kötelezték magukat, hogy

legalább is az egész szünidőt a gyermek-respublikában töltsék. Sok gyermek tovább is ott marad, mintegy negyvenen, télen át is. A gyermekek köztársaságának két törvényhozó testülete van: a szenátus, melynek tagjait tizennégy és a képviselőház, melynek tagjait nyolcz napra választják. A választási jog általános. George, a diktátor, vagyis a köztársaság elnöke, bírákat nevez ki polgári és büntető igazságszolgáltatásra. A gonosztevőket egy zsüri ítéli el. pénz vagy fogságbüntetésre. Persze rendőrség is van, sőt állami bankja, külön pénzverdeje és adószedői is vannak a liliputi köztársaságnak. A pénzek egy centtől egy dollár névértékig terjedő czinklapocskákából állnak; ezekkel fizetik az adót és bonyolítják le Librevilleben az összes üzleti tranzakciókat. Az állami épületek három faházból állnak, ezek körül csoportosulnak a sátrak, amelyekben a „polgárok” laknak. A három faház közül az egyik a „kapitolium”, ebben lakik a diktátor, a másikban a kongresszus ülés-termei, a rendőrség irodái és a börtönök, valamint a bírósági teremek férnek meg testvériesen egymás mellett. A harmadik épület neve „Hotel Waldorf”. Ebben van a bank, a kórház és a postahivatal. Valamennyi polgár Librevilleben jár iskolába. Dolgozni nem muszáj, de aki nem dolgozik, bért se kap és így valamennyien dolgoznak. A fiúk művelik a földet vagy házat építenek, a leányok sütnek, főznek és varrnak. Néhány fiu hivatalnok, kettő ügyvéd, néhány koresmáros. A napnak csak a felét töltik el munkában. A különös köztársaság, melynek lakói csak ifju csavargókból állnak, három év óta áll fönn és folyton fejlődik.

— **Egy király mint orvos.** „A nyomorultak” című regényében Viktor Hugó e sorokat írta: „Az első király, aki nem azért ontott vért, hogy öljön, hanem hogy gyógyítson.” Ezekre a szavakra, mint most az aumei hercegre a francia akadémiaiban emlékezethet idézte, atyjának, Lajos Fülöp királynak egy műtete szolgáltatott alkalmat. 1833. október 27-én a király egész családjával veje, a belga király elé utazott, aki azért jött, hogy a polgár királyt Párisban meglátogassa. Utközben valami késés állott be és ezért Bourgetban a postát vették igénybe. Ekkor történt, hogy egy postakondaktor lebukott lováról és a királyi kocsikerekei alá került. A sebesültek kivitték az ut szélére, a király leszállt, megnézte és így szólt: „Éret kell vágni rajta! Nincs itt senki, aki ezt elvégezhetné?” Minthogy senkisé is válaszolt, a király zsebébe nyúlt és kivett egy lanczettát, melyet azóta, hogy kórházi szolgálatot végzett, folyton magával vitt és elvégezte a műtétet. A király asztalkendőket tépetett darabokra és ezekkel kötözte be a sebesültet, aki rövid idő alatt teljesen fölépült.

— **Eltolonczolt bibliaárúsítók.** A brit bibliai társulatok árúsítói tudvalevőleg bejárják az egész világot és mindenféle, az országos kormányok engedelmével, árúsítják a szentírást, a bibliát. Az engedély sehol sincs időhöz kötve, hanem akármelyik városban addig árúsítják a bibliákat, ameddig éppen nekik tetszik, illetőleg ameddig vevő akad. Ezek az ugynevezett bibliai-kolportörök nem jutalékra dolgoznak, mert valamennyi a társulat jól díjazott alkalmazottja. A társulatok pedig az Isten ígését úgy szólván ingyen, tetemes áldozatok árán terjesztik. Nem kell tehát magyarázni, hogy ez olyan dolog, amelyet nem akadályozni, hanem támogatni

kell. A n.-kikindai rendőrség azonban — mint onnan írják — ezt nem így fogja fel. 24 órára ad engedélyt a biblia elárúsítására és azután az elárúsítót, ha odább nem áll, eltolonczoltatja, vagy kiüzi a városból. Olyan eset is fordult elő, hogy a rendőr, a helyett, hogy bibliát kért volna az árúsítótól (rendőrök részére ingyen viszik a szentírást) elvette tőle az engedély-iratot és kettészakította. A bibliaárúsítás nem tartozik a házasság kategóriájába és N.-Kikinda rendőrsége jobban tenné, ha a biblia kolportörjeit, akik a vallásosságot terjesztik a nép közt, inkább segítené, mint üldözné.

— **A muzikális érzék átka.** Átlag igen jó dolog muzikális érzékkel birni. Hiszen így élvezheti csak az ember igazán a zeneköltők remekeit. De csak az embernek válik a javára, a szegény állatok, nevezetesen az egerek, kárát vallják. Az egerek tudniillik igen szeretik a muzsikát. Ha zenét hallanak, a különben félnék állatok bátran, élvezettel hallgatózza közelednek a hangszer felé. És ime, az emberek mit nem sütnék ki ebből! Az egerfogó le van fújva. Az egerfogó atalakul. Nem szalonna kell belé, de zenelő autonata. Az egerek közelednek a hallatára és besétálnak a fogóba. A Monde artiste már a sikeréről is tud az ujmodi egerfogónak. Egerek, egerek, üzzétek ki a vesétekből a muzikális érzéket.

— **Texas rehabilitálva.** Az ötvenes és hatvanas években megjelent könyvekből sok csodálatos dolgot lehetett olvasni Texasról, ahol a vadlovak csoportban tanyáztak, ahol az emberek uri passzióból egymásra lövöldöztek s ahol mindenféle hihetetlen dolog megtörtént. A Texasban végbement igaz és költött históriák az európai emlékezetében még mindig megvannak s Texasról ma is csak annyit tud az európai publikum nagy része, hogy az egy rettenetes hely, ahol nem jó volna lakni. Pedig hát nem úgy áll a dolog, mert ez az agyon rágalmozott állam immár a modern államok közé tartozik, ahol mértékletességi egyesületek vannak s ahol a kormányzó igen művelt uriember a képviselőkkel egyetemben. Hogy pedig ez így van, ez nyilván kitűnik a következőkből. Nemrégiben két igen híres öklövívő akart előadást rendezni, ami azt is jelenté hogy az egyik ott maradt volna a porondon, mert az öklövívés arra felé igen veszedelmes szórakozás. Mikor a kormányzó neszt vette a tervnek s látta, hogy az érdeklődés egyre növekszik, mindent elkövetett, hogy a borzalmas és kegyetlen előadást megakadályozza. De bármint forgatta is a törvénykönyvet, olyan paragrafusra, amelynek alapján a versenylövőzést eltilthatta volna, nem akadt. Ekkor a képviselőket rendkívüli ülésre hívta össze s azokkal nagy hamarjában olyan törvényt hozott, amely az öklövívást büntettnék minősíti. Így azután a verseny elmaradt.

— **A világ legnagyobb méhkasa.** A világ legnagyobb méhkasa valószínűleg az, amely Kaliforniában, az ugynevezett méhsziklában van. Ez egy gránitszikla, mely mintegy negyven méternyi magasságon emelkedik ki meredeken az Arroyo-Eleade folyó kis mellékvizéből; hátul a sziklaparttal összefüggésben van s felületén számos nagy hasadék található. Ezekben a hasadékokban méhek laknak, amelyek itt gyűjtik össze mézüket. Az itt felhalmozott méznek a mennyiségét még csak hozzávetőleg sem lehet kiszámítani, mivel a hasadékok hosszát és szélességét nem lehet tudni. De a hasa-

dékok elejéből is száz meg száz kilót szednek ki évent.

— **Csodamaoska.** Csúpan a nyári melegre való tekintettel bátorodunk átvenni a Gil Blas azt a hírét, amely egy Sainte-Anneban született csodamaoskáról szól. Ennek a dicső állatnak ugyanis a teste a háta közepétől kezdve kettéválik és ennek következtében négy hatsó lába van és két farka. De a két első lába is kettős, s a homlokán is nőtt füle. Ergo: nyolcz lába, két farka és három füle van. . . Ezek után ezt a maoskát — kacsának nyilvánítjuk.

— **Önérzetes nihilista.** Párisban Malankievicz Boleszlav lengyel nihilista öngyilkossá lett. Nagy nyomorúságban élt egy ideig Párisban, de megunva a folytonos küzködést, Londonba akart menni. Pénze azonban nem volt, fölkereste tehát a Rue de Chevaleretben levő lengyel házban honfitársait, de pénzt nem adtak neki, sőt azzal gyanúsították, hogy az orosz rendőrség kémje. Ez a vád annyira sértette a lengyel nihilista önérzetet, hogy revolverével föbe lötte magát. Halálával özvegyet és kis leánykáját a legnagyobb nyomorban hagyta.

— **Szeptemberi jóslat.** Falb Rudolf ismét világnak eresztette időjósításait. Nem tudni, hogy a jóslat alkalmazkodik-e az időhöz, vagy pedig az idő a jóslathoz, hanem az bizonyos, hogy ha itt nem, hát valahol a Haiti-szigetek közt be fog válni a jóslat. A boldog hívók kedvéért ime itt adjuk a szeptemberre szóló jóslatot: 1-étől 5-éig, a megelőző napok időjárásának folytatásául, az esőzés ismétlődik, a csapadék jelentékeny magasságot és kiterjedést ér el. A hőmérséklet aránylag mély. 6-ikától 11-ikéig az esőzés feltűnően gyarapodik. 9-ikén zivatarok is lesznek. Szeles napok valószínűek. A hőfok, mely eleinte emelkedik, nemsokára ismét süllyed. Szeptember 11-ike masodrangú kritikus nap lesz. 12-étől 16-ikéig száraz, hűvös idő várható és esetleg der sines kizárva. Csak az utolsó napokban lesz ismét melegebb. 17-étől 22-ikéig enyhe idő mellett gyakori eső. Az első napokban zivatarok és sok csapadék, a hőmérséklet állandó csökkenése mellett. 23-ától 27-éig az elsőrendű kritikus nap közeledése, amely 26-án be is áll és sorrendben a harmadik a legerősebb lesz az egész esztendőben. Az esőzés ismét gyarapodik, zivatarok lesznek, a hegyes vidékeken hóesés várható. Az idő állandóan hűvös marad. 28-ától 30-áig a csapadék kissé megfogy. A hőmérséklet emelkedik. Az idő enyhe.

— **Bérkocsi ló nélkül.** Talán jobban hangzanék, hogy bérkocsi kocsi nélkül. A publikum legalább jobb szeretné így. Mert a ló ritkán gorombáskodik az utassal, ellenben a kocsi annál gyakrabban; a ló legfőleg azzal csinál bajt, hogy összeroskad az uton, ellenben a kocsi nem roskad össze, hanem az utas roskad le követelesei terhe alatt. Hanem addig is, míg a bérkocsikat helyettesíteni nem tudják valami illedelmes automatával, örömmel fogadjuk a hírt, hogy Angliában már villanyos bérkocsik robnak az utcákon. A formája nagyon tetszetős; két utas kényelmesen elfér rajta, a teteje pedig csomagok számára van berendezve. A kocsi elöl ül a bakon. A villamos kocsi nagyon könnyen és zajtalanul futnak. A kullókat ugyanis pneumatikus gummiabroncs fogja körül. A gépezet is zajtalanul működik s a benzines motorokosít szagtalanul is lefözi. Johnson-Lundell-féle elektromos motorok hajtják,

három ló-erővel. Árammal bőven el van látva; ötven angol mértföldet képes bejárni s csak akkor fogy ki belőle az erő. Ilyenkor aztán néhány perc alatt kicserélik az akkumulátorokat. A részvénytársaság erre a célra London valamennyi városrészeiben végállomásokat tart, ahol a kimerült bérkocsikat friss villamossággal traktálják.

Meteorologiai jelentés szept. 4-től szept. 7-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erő- sége	Bor- lat	Csapadék	Hő napi max. min.
4	7	63.8	+17.5	—	0	—	
	2	61.1	+30.2	S ₂	0	—	+32.0 +14.0
	9	62.3	+19.2	—	0	—	
5	7	62.4	+17.2	—	0	—	
	2	62.2	+24.0	NE ₂	10	—	+27.8 +13.0
	9	63.3	+16.2	—	9●	3.1	
6	7	64.9	+14.0	—	8	—	
	2	60.3	+22.6	S ₁	1	—	+23.5 +8.1
	9	60.2	+13.0	—	0	—	
7	7	56.3	+12.1	NW ₁	3	—	
	2						
	9						

Kilátás: Borus idő esővel.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N — észak, S — dél, E — kelet, W — nyugat. Szél erőssége = 1—10-ig. Borulat foka = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● — eső, * — hó, ▲ — jég, △ — dara.

Apróságok.

Az más.

— Hej, korcsmáros, fizetek! és megyek. Az ördög hallgassa tovább ezt az örökös veszekedést. De mi a mennydörgős ménkő baja is van annak a két embernek?

— Hja! kerem alásan, azok szomszédok!

Veszedelmes név.

— Hát magát hogy hívják lellem?

— Én Kovács Andris volnék vagy mi, még pedig Keviből!

— Mit? Kovács? . . . Keviből? . . .

Nos, aki szent herköpátered van! akkor jaj neked!

— Jaj nekem? Segítség, segítség! Aztán nem is en vagyok az a Kovács, aki . . .

— Ej mit, már most benne vagyok . . . Piff-paff . . . Az ördög tudná kikeresni a sok Kovács közül az igazit.

A mai időben.

— Aztán melyik menyasszonyi fátvolt ajánlja?

— Csak ezt, nagysám! Ez fölötte tartós. Akár többször is használhatja.

Az a baj.

— Szörnyűség, szörnyűség!

— Nos, nos?

— Azt álmodtam, hogy meghalt az anyósom.

— Ha csak álom, akkor hát vigasztalódj.

— Éppen csak az a bajom, hogy — álom volt.

Mal gyermek.

Egy idegen rémülten látja, amint egy fucska az anyja felé út.

Rászól:

— Hát nem szégyenled magadat? Kezet emelsz az anyádra?

A gyermek daczosan szól:

— Csak látná, hogy veri az apám!

Drága szerszám.

Koldus: Kérnék egy kis alamizsnát.

Bankár: Miért nem keres munkát?

Koldus: Szeretnék bankár lenni, de drága a szerszám.

Veszedelmes könyv.

— Hát nem restelli elhagyni a hazáját, János gazda, ki akar vándorolni?

— Tetszik tudni, van otthon egy könyvem, és minél többször olvasom, annál szilárdabb szándékom, hogy kivándorlok.

— Bizonyosan valami ostoba szocialista könyv, mi?

— Dehogya.

— Hát?

— Adókönyv!

A nagy szeretet.

Férj: De hát kérek, mikor fogod már elhinni, hogy szeretlek?

Feleség: Soha! Most is elmegy, itt hagysz.

Férj: Soha? kérek, ne hozz dühbe, mert isten teremtuése megraklak.

Sokra vitte.

A pályaudvaron egy kapitány meglátja nemrég szabadságotl őrmesterét, ki mint kocsitoló működik.

— No hallja, maga ugyan sokra vitte.

— Kérem alásan, én csak udvari, első és második osztályu kocsikat tologatok.

Az elnök spárgája.

Faure-ről van szó, de egyszersmind arról a spárgafajtáról, amelyet jó magyarán spagátnak hívunk. Ez a spárga ama bizonyos gourmandok kedvelte főzelékemű, amelyet ki vajba főzve, ki meg ecettel, olajjal eszik. Amikor a czári pár Párisban járt, közfeltűnést keltek a derék muszkák körében azok a monumentális spárgák, amelyek alatt az elnöki asztal szinte görnyedezett. Akkor tudták meg azt is, hogy a spárga Faurenak a kedves eledele.

Az oroszok most nyakig a vendéglátás előkészületeiben vannak és udvariasságban, vendégszeretetben fölül akarják mulni a francziákat. Persze, hogy rendeltek a Faure kedves ételéből is. 100 kilót pediglen.

Azonban egyre nem számítottak a derék oroszok. Ez pedig az, hogy augusztusban nem volt kapható spárga. És ámbátor, hogy a menu hiányos voltáért egyes-egyedül csakis a természet rendje a felelős, a derék oroszok mégis igen buslakodnak, amiért nem tehetik az elnök elé az ő kedves ételét, a vajba főtt, zsemlyemorzsás spárgát.

C s a r n o k.

A győzelem.

— Irta: Sallak Róza. —

(Folytatás.)

Felviradt az ünep előtti szombat. Milyen örömmel várta mindenki a délutáni órákat! mindennek el kell jönni egyszer, az is eljött. A gróf és grófné lejöttek már zsu-folva volt a templom, hova rövid imára gyűlt a nép, hálát adva Istennek, hogy megérni engedte ezt a napot, áldást kérve a nagy ur fejére, ki ily szép intézménnyel le-törle a hulló könnyeket.

Béla komolyan hallgatta, de Lélia föl volt.

indulva a pap egyszerű szavaira, érezte, hogy minden tekintetben érdemes erre a férfin, ki oldala mellett áll.

Béla nem engedte meg, hogy a kiosztással neje fárassza magát; annyi gyöngédséggel kérte, hogy ne tegye, hogy a nő engedett. A számukra készített emelvényre ment s sugárzó arccal hallgatta a sok áldást, mit e szegény emberek ajkai rebegtek.

A kórházban kiosztott ajándékoknak is meg volt a maga hatása a betegeknek, de ide már nem ment el a grófi pár, az alig felépült grófnét féltetni kellett; visszahajtaták a kastélyba, a grófnéért várt még egy meglepetés. Amint a szolgák sora jött uraiknak boldog ünnepeit kívánni, megkapta ki-ki a maga ajándékát. János és Rika hiányoztak, a gróf későbbre rendelte fel őket, azt izenve, hogy mindkettőjükkel komoly beszéde van. Ezek el nem tudták gondolni, miért lettek ők az ajándékkapóktól visszarendelve, hisz tudtukkal nem tettek semmi rosszat.

A felóra letelte után jöttek. Rika szemei ki voltak sirva, nem mert urnőjére nézni, mert ez is azt hitte, hogy a lány hibázott valamit s nem kevéssé bánt, mert eddig meg volt vele elégedve.

— János! — hangzott a gróf hangja — urad iránt több bizalommal kellene lenned; nem lett volna szabad titkolnotok előtem, hogy Rika és te érdeklődtek egymás iránt.

János meg volt lepetve, szólni akart, de Rika megelőzte, odafutott a grófhhoz, elkapta a kezét és megcsókolta s aztán Léliához szaladt s az ifju nőnek ruháját csókolta össze.

— Oh gróf ur, hogyan is mertünk volna! hisz annyi minden történt, szegény cselédek mi csak nem fogunk ilyenkor a magunk terveivel elállni.

János helyben hagyta Rika beszédjét s felbátorodva a gróf szavain, hozzátette: Megszerettük egymást első látásra, s ha a gróf ur beleegyezését adná, most másodnapján megülhetnénk a kőzfogót, anyám úgy is itt van látogatásban s az öreg asszony úgy örülne, szereti Rikát.

— Hát te szereted János? . . . enyelgett a gróf. János egy szerelmes kacintást küldött Rika leány-asszony felé, ki szörnyen elpirult, ha a gróf most őt is megkérdezné.

— Isten látja lelkemet, — felelt János bátran, — jobban leányt nem szerethetnék, mint én őt, de meg is érdemli, gróf ur, a kora reggel munkában kapja s késő este síncs kifáradva.

— Oh, én ezt tudom, János. Rikát dicsérik, engedelmes, dolgoz, te is kifogástalanul viseled magad évek óta, nem is marad el a jutalom, ne félj; miután ha megőszülsz, többre lesz szükséged, nagyobb fizetést kapsz mátol kezdve, menyasszonyodnak itt ajándékol egy takarekpénztári könyvecske 1000 frtról, ahhoz csak a legnagyobb szükségetekben nyújtatok; míg nálam maradtok, nem lesz miért.

A két cseléd ámulásban nem tudott hova lenni, nem tudták, hogyan köszönjenek meg ennyi jószágot, végre mielőtt távozást intett volna a gróf, hozzátette:

— Másodnapján megtarthatjátok a kőzfogót, hívjátok össze ismerőseiteket, az én költségemre fog menni minden, szabadkezet adunk a kulcsárnak, szakácsnak, ugy-e Lélia? . . .

Az ifju nő csak úgy meg volt lepetve, mint a két cseléd; nem tudott szólni, ilyen körülményeknek kellett eléjünni, hogy megismerje a férfit, kinek neje; eszébe jutottak

az öreg Berger szavai: „Áldása, jóltevője az egész környéknek”, s az öreg Berger eszébe juttatta a magaslátot is, s az örvényt, oh milyen régen járt ott, oh milyen erős vágyat érzett a hely után, hogy szeretett volna meghalni, pihenni az örvény fenekén . . . hisz imádja a férfit, ki őt nem boldogíthatja soha.

S ennyi öröm, ennyi boldogság közepette két Isten teremtménye megszakadni érezte szívét . . . az a szegény ruhátlan, ki ma egy darabbal gazdagabb, boldogan hajtotta fejét pihenőre, már van mit fölvegyen, az a szegény éhező, ki ma rég időtől fogva megint jóllakott, nem ismerheti a szenvedést, mi a kastély mindennel ellátott, dús, gazdag, hiányt semmiben sem szenvedő lakói lelkét dulta.

Boldogtalannak érezték magukat, korán pihenőre tértek, előbb elhatározva, hogy az ünnepeket fenn a várbau töltik, nem fáradságos oda feljutni, az idei karácsony hó nélküli, száraz utakat talált, itt-ott fagyokkal, de december eleje óta hó nem esett.

E szent nap éjjelén furcsa határozathoz jutott az ifju nő; helyzetét elviselhetetlenebbnek látta, mint amikor férje egész napokat töltött távol tőle, idegenül; akkor könnyű volt eltitkolni érzelmeit, de most hogyan tehesse azt, amikor együtt vannak örökké, egész napon mellette a férfi, ki mint a tökéletesség mintaképe emelkedik ki a köznapi emberek sorából?

A szép, ifju asszony nagyon boldogtalannak érezte magát; nem segíthet rajta senki, csak egyedül a halál; hiába válna el, utána sírna a férje után mindig; egyedül a sir az, hol megenyhül eltitkolt bánata, mert nem a betegség miatt oly halvány, oly gyenge; jól érzi ő, hogy nem fáj semmije már, testileg felépült, csak a lelke van oda egészen.

Ellenkező irányban az ő lakosztályával, a férfit is sötét gondolatok bántották; mit ér anyyinak szeretete, ha az, kinek szerelmére vágyik, megközelíthetetlen? mit ér anyyinak mosolygása, ha a nő, kit imád, nem mosolygott rá soha, s ha ők most már soha meg nem értik egymást. Milyen boldogtalan, milyen szenvedő életük lesz.

Éjfél felé vakítóan sütött a holdvilág, a fagyott uton az erdő fái csupaszon meredtek égnek, csakis a fenyves zöldelt, majdnem nappali fényesség volt, amikor Lélia végig haladt a folyosókon, le a lépcsőkön, végig a park sima útján, halk kopogással; ugyan ki figyelte volna ilyen csekély neszre? pihent mindenki. A rácsajtóhoz érve, megdöbbenve állt meg, a nagy vaskapu zárva volt, majd a kisebb ajtó kilincsét nyomá meg, ez engedett s kiint volt a réten, a pusztá, fű nélküli réten; nem nézett hátra, csak ment meggyorsított léptekkel, előbbre, míg az erdő fái között eltűnt. Pedig ha hátra néz, észre vehette volna, hogy valaki követi, igaz, hogy távolról, de szem elől nem tévesztve alakját, siet utána, hogy utólerje.

A sima uton minden fáradság nélkül lehetett haladni, ezuttal sem sikos nem volt, sem homokos, s a sebes járás miatt azt a csekély hideget sem lehetett érezni, teljes szélesend levén.

Ugyan mi célja lehet Lélia útjának? Ha előbbi kedélyállapota nem kerülte el figyelmüket, tudnunk kell: a tetőhöz az örvény fölé, eltűnni nyomtalanul, ne tudja a férfi, hol keresse.

Az ifju nő egy pillanatra megállt, az utána jövő pár lépéssel közelebb ért, de még min-

dig nem volt mellette, a nő halálát keresve, annak előtte elkezdett remegni valamitől, félt, a teljes holdfényben az árnyak megnyitak, valamennyi mintha utána akarná nyújtani a karjait, még jobban sietett fel-felé, itt ritkultak a fák, a tető egész világos volt, a víz csillogott, az örvény csak úgy keringett, mint multkori itlétekor, s a sziklához csapódó forgatag zugott, szípor-kázott.

Mi sem mentheti meg, el kell vesznie, két karát keblére szorítá, nem is tudta talán már mit tesz, szemei elhomályosultak, gyöngö alakja megingott, mind jobban, jobban hajolt előre, nem volt képes visszatar-tani magát, tátongett felé a hullámsír; e pillanatban valaki oly emberfeletti erővel rántá vissza, hogy tökéletesen egyensúlyt veszve, ajultan hanyatlott hátra, erős karok fogák fel, s vívék beljebb, kutatva, keresve szemével s észre is vette a fák közt jó távol egy kicsiny csöszház ablakának halvány pislogását, ide irányzá a gróf lépteit, mert mondanunk sem kell, hogy ő volt, nejet nyitott ablakából a kertben járn láttá, pillan-at alatt lement, hogy megmondja neki, ily késő éjjeli órában könnyen meghűtheti magát, meglepetésére mire leért, a nő már kívül járt ösztönszerű félelemtől megkapatva követte, s éppen a legválságosabb perczben fogák meg karjai, egy pillanat, s a szép, sötét szemekre a halál árnya borul.

A csöszház közelében erős kutyangatás hangzott; nem kellett félni, hogy Lélia megijed, még mindig ajult volt, a levegő is hidegebb lett, csipős szél kerekedett. Az ingatásra magas ósz ember állt ki az ajtóba, a hold fényénél lehetett látni, hogy az ösvényen valaki jön, s hoz valamit, mintha az is emberi lény lenne. A paraszt nép babonás, az erdőcsösz keresztet vetett magára, s befelé indult, de Dobay, aki jól látta, hogy az ember megijedt tőle, feleje kiáltott: Nyiss ajtót György! én vagyok a kastélyból, ne bántulj, a faluban voltunk, s a grófné gyalog akart a szép éjen haza jönni, de amint látod, kimerült.

(Folytatása következik.)

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

A selyem el van égve!

Ezt szokták a hölgyek mondani, ha az illető ruhadarabok igen sokszor már a 2-ik, 3-ik viselés után a hajtásokban elszakadnak vagy mint a vatta szétmállanak; ezen jelenségek nem a „véletlen” által okozott elégsé! hanem a selyem, hogy az vastagabbnak s mégis olcsónak tűnjék fel, tudatosan leszen ez in- és phosphor-savval páczolva, melyek a nyerselyem érszárait mintegy szétrágják; az ilyen mű festési eljárás „megterhelésnek” nevezik! mentül jobban óhajítják a selymet megnehezíteni, annál több ez in- és phosphor-savval páczolják, hogy ezen mérget tökéletesen magába szívja. Az így festett selyem — a legnemesebb szövés! — a halál csiráját tehát, még mielőtt a szövőszékre kerülne, már is magában rejti. Az ilyen szálakból készült úgy nevezett selyem szövetek, nek, rövid használat után, természetesen szakadozniok kell, mint a gyújtó kanócnak, a szerint, amint azok többé avagy kevésbé terheltek meg. — A drága öltözék (készítési díjjal együtt) tökéletesen értéktelen. Az én valódi selyemeimből szivesen küldök posta fordultával portó- és vámentesen mintákat HENNEBERG G. (cs. és kir. udvari szállító) selyemgyárat ZÜRICHBEN.

576—1897. szám.

Árverési hirdetés.

Alólikt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-ez 102 §-a értelmében ezennel közzhírré teszi, hogy a nagyenyedi kir. járásbíró 4239 S97 számú végzése által Tóth Kornél végrehajtó javára diódi lakos Zeyk Gábor ellen 306 frt 39 kr tőke, ennek 1896 évi aug. hó 4. napjától számítandó 5% kamatai és egyéb törvényes járulékaik kövételére erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság foglalt és 550 frtra becsült 4 db ökörből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek az 5663—1897. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Diódon az előjárás hazánál leendő eszközzésére 1897. évi szeptember hó 24-ik napjának d. e. 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t.-ez 107. §-a értelmében, a legtöbbet ígérőnek becsírón alól is eladtni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-ez 108 §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Nagy-Enyeden, 1897. évi szeptember hó 3-ik napján.

Gajzágó Simon,
kir. bír. végrehajtó.

1217 1—1

Vendéglő.

Alulirott Nagy-Enyeden, főtér 17-ik szám alatt levő jó forgalmu és teljesen berendezett vendéglői helyiségembe egy

borkimérőt

keresek Akik ily üzlettel már foglalkoztak, előnyben részesülnek.

Van a helyiségben **három ivó, egy lakó szoba, egy konyha,** a viszonyoknak megfelelő **csinos tekepálya.** Bővebben értekezhetni alulirottal.

A helyiség azonnal elfoglalható.

1175 11—11

Incze István.**Birtok-bérbeadás.**

Hunyadmegye Nagy-Barcsa községben özv. Barcsay Albertné tulajdonát képező 300 holdon felüli tagosított birtok szántó és legelő, erdő kivételével, **haszonbérbe adandó.**

Értekezni lehet **dr. Garda Kálmán** ügyvéd ur irodájában Nagy-Enyeden.

1202 3—3

1086. szám
I. 897.**Hirdetmény.**

A közuti ker. felügyelői teendőkkal megbízott műszaki tanácsos ur az 1897 évi augusztus hó 29-én kelt 420 számú rendeletével a torda-nagyszében-brassói államuton szükségelt korlátok és kerékvetők felállítását 843 frt 60 kr és a 61, 62, 63 és 73 számú hidak padozata megújítását, illetve kijavítását 1440 frt 73 kr összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálatok fogantosi-

tásának biztosítása czéljából az **1897. szeptember hó 13-ik napjának d. e. 10 órájára** a nagyenyedi m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyzői óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előirt 5%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat **kitűzött nap d. e. 10 órájáig** a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban, naponkint megtekinthetők.

Kelt Nagy-Enyeden, 1897. szept. 3.

1216 1—1

The Continental
Bodega Company.
Valódi hamisítatlan
külföldi borok

• Portbor.
• Sherry.
• Madeira.
• Marsala.
• Malaga.
Tarragona s. a. l.
Legjobb
bevásárlási forrása

Nagy-Enyeden
Winkler János
urnál.

1168 5—20

1104. számhoz.
I. 897.**Hirdetmény.**

A közuti ker. felügyelői teendőkkal megbízott műszaki tanácsos ur az 1897 évi augusztus hó 31-én kelt 285 számú rendeletével a gynlafehérvár-topánfalvi állami közuten levő 3, 182, 183, 204, 207, 212 és 237 számú műtárgyak újból építését 4630 frt 37 kr összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkák kivitelének biztosítása czéljából az **1897 évi szeptember hó 18-ik napjának d. e. 10 órájára** a nagyenyedi kir. építészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyzői óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat **kitűzött nap d. e. 10 órájáig** a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előirt, az engedélyezett költségösszeg 5%-ának megfelelő bánatpénz (vagy a bánatpénznek az állampénztárnál (adóhivatalok, vámhivatalok, sóhivatalok stb.) történt letételét igazoló pénztári nyugta) csatolandó. A 182. sz. műtárgy kivételével a többiek kőmunkái betonból is készíthetők.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponkint megtekinthetők.

Kelt Nagy-Enyeden, 1897. szept. 3.

1215 1—1

Hegedűből

magánórákat ad

KEKEL JÓZSEF

IV éves tanító-növendék.

Értekezhetni a kollégiumban.

1214 1—3

Sz. 4408—1897.

Árverési hirdetés.

A Remete, Ponor, Mogos és Kisgyógygyptak községek közös tulajdonát képező és Remete község határában a „Dosza Blidarului“ nevű dűlőben fekvő 70 kat. hold, átlag 90 éves, 16000 ürköbméterre becsült bükk tűzifa a **folyó évi szeptember hó 14-én d. e. 10 órákor** a helyszínen tartandó írás- és szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

A letarolandó erdő a tövisi vasúti állomástól 20 kilométernyire, a 10 kilométernyire usztatásra rendkívül olcsón berendezhető tövisi patak mellett fekszik.

Az árverési és szerződési feltételek a nagyenyedi járási szolgabírói hivatalnál Nagy-Enyeden a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kikiáltási ár ürköbméterenként 50 kr, bánatpénzül a kikiáltási ár 5%, vagyis 400 frt teendő le.

Nagyenyedi járás főszolgabírájától.

Nagy-Enyeden, 1897. augusztus hó 30-án.

Szász József,
főszolgabíró.

1206 3—3